

РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**ОНОВЛЕННЯ ЗМІСТУ, ФОРМ ТА
МЕТОДІВ НАВЧАННЯ І ВИХОВАННЯ
В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ**

Збірник наукових праць

Наукові записки
Рівненського державного гуманітарного університету

Випуск 34

Заснований в 1996 році

Рівне – 2006

ББК 74.20

О - 59

УДК: 37: 371: 372: 373: 374: 376: 378: 379

**О Н О В Л Е Н Н Я З М І С Т У , Ф О Р М Т А М Е Т О Д І В Н А В Ч А Н Н Я І В И Х О В А Н Н Я В З А К Л А Д А Х О С В І Т И :
Збірник наукових праць. Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету.
Випуск 34. — Рівне: РДГУ, 2006. — 188 с.**

Збірник наукових праць містить статті з актуальних проблем теорії та історії педагогіки, дидактики вищої і загальноосвітньої школи, теорії і методики виховання та розвитку учнівської молоді в закладах освіти.

Опубліковані матеріали можуть бути корисними для науковців, учителів, практичних працівників освіти, керівників загальноосвітніх навчальних закладів, викладачів та студентів вищих педагогічних навчальних закладів.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор:

Хом'як Іван Миколайович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет).

Заступник головного редактора:

Янцур Микола Сергійович – кандидат педагогічних наук, професор (відповідальний секретар) (Рівненський державний гуманітарний університет).

ЧЛЕНИ РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ:

Бех Іван Дмитрович – доктор психологічних наук, професор, член-кореспондент АПН України (Інститут проблем виховання АПН України);

Воробйов Анатолій Миколайович – кандидат педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Дем'янчук Анатолій Степанович – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член АНВШ України (Міжнародний економіко-гуманітарний університет ім. академіка Степана Дем'янчука);

Карпенчук Світлана Григорівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Коваль Ганна Петрівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Левківський Михайло Васильович – доктор педагогічних наук, професор (Житомирський державний педагогічний університет ім. Івана Франка);

Лисенко Неля Василівна – доктор педагогічних наук, професор (Прикарпатський державний педагогічний університет ім. В. Стефаника);

Лісова Світлана Валеріївна – доктор педагогічних наук, професор (Міжнародний економіко-гуманітарний університет ім. академіка Степана Дем'янчука);

Малафійк Іван Васильович – кандидат педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Мітюров Борис Никифорович – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Павелків Роман Володимирович – доктор психологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Павлютенков Євген Михайлович – доктор педагогічних наук, професор (Запорізький обласний інститут післядипломної педагогічної освіти);

Пальчевський Степан Сергійович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Пасічник Ігор Демидович – доктор психологічних наук, професор (Національний університет “Острозька Академія”);

Поніманська Тамара Іллівна – кандидат педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Савчин Мирослав Васильович – доктор психологічних наук, професор (Дрогобицький державний педагогічний інститут ім. Івана Франка);

Терещук Григорій Васильович – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПН України (Тернопільський державний педагогічний університет ім. Володимира Гнатюка);

Тищук Віталій Іванович – кандидат педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет).

Затверджено Вченою Радою Рівненського державного гуманітарного університету (протокол №11 від 30.06.2006 р.).

Збірник затверджений ВАК України як наукове фахове видання, в якому можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукового ступеня доктора і кандидата наук з педагогіки (постанова Президії ВАК України №1-05/7 від 9.06.1999 р. та додаток до постанови ВАК України від 11.10. 2000 р. № 1 – 03/8).

За достовірність фактів, дат, назв і т. п. відповідають автори статей. Думки авторів можуть не збігатися з позицією редколегії. Рукописи рецензуються і не повертаються.

Адреса редакції: 33028 м. Рівне, вул. Остафова, 31. Рівненський державний гуманітарний університет

ISBN 966 — 7281 — 08 — 5.

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2006

ЛІТЕРАТУРА

1. Афанасьєва Т.М., Дюжева О.А., Камай В.И. От я до мы: Азбука семейной жизни. – М.: Педагогика, 1983. – 334 с.
2. Бойко О.П. Партнерство школи, сім'ї та органів самоорганізації населення у справі соціалізації молоді. // Педагогіка і психологія. – 2005. – №2. – С. 17-22.
3. Гасюк Л.М. Формування професійної етики молодших спеціалістів сфери побутового обслуговування у системі навчально-виховної роботи коледжу: Дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04. – Черкаси, 2004. – 213 с.
4. Кравченко Т.В., Грубавіна І.М. Допомога батькам у вихованні дітей: Метод. реком. для соціальних працівників. – К.: Держсоцслужба, 2005. – 100 с.

Резюме. В статті розглядається актуальність проблеми виховання у студентській молоді готовності до створення повноцінної сім'ї, формування у студентів вищих навчальних закладів етики сімейних взаимоотношень.

Ключевые слова: семья, институт семьи, студенческая молодёжь, информационное пространство, воспитание, этика семейных взаимоотношений.

Resume. This article encloses the actuality of the problem to educate the student's youth readiness to the creation of full value family, forming of ethics of family attitudes in the students of the supreme pedagogical educational institutes.

Key words: a family, an institute of family, student's youth, information area, education, ethics of family attitude.

Одержано редакцією 01.06.2006.

УДК: 378.14:784

С.В. ДУЧИНСЬКИЙ

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ВОКАЛЬНО-ХОРОВОЇ ВИКОНАВСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Резюме. У статті розглядаються теоретичні аспекти вокально-хорової та виконавської підготовки як складової частини навчально-виховного процесу. Головна увага приділяється формуванню індивідуальності як умови становлення особистості студента.

Ключові слова: виконавство, педагогічний досвід, інтерпретація, музична уява.

Вокально-хорове виконавське мистецтво охоплює цілий ряд складних проблем, розв'язання яких потребує різних наукових підходів і спільних зусиль спеціалістів різноманітних галузей: від психологів, культурологів, педагогів (вокалістів та хормейстерів) – до теоретиків музичного мистецтва. Перспективність і необхідність теорії становлення вокально-хорового виконавського мистецтва забезпечуються її послідовною і фундаментальною опорою на методологічні принципи вокально-хорової педагогіки як складової частини музичної педагогіки, на досягнення сучасного виконавства як складової частини всього мистецтвознавства, що діють в історичному розвитку і пов'язані з етапністю соціального функціонування.

Саме тому аналіз вокально-хорової виконавської творчості здійснюється двома шляхами. З одного боку, вона розглядається в широкому розумінні, як явище соціокультурне, тобто як вид художньо-творчої діяльності. З другого – у вузькому, як особистісне явище, котре має свої характерні риси, специфічні особливості й закономірності розвитку.

Вивчення вокального-хорового виконавства як соціокультурного явища вимагає підходу до нього з позицій музично-виконавського мистецтва в цілому. Вихідним пунктом цієї проблеми є визначення вокально-хорового мистецтва як взаємопов'язаної системи, що складається з трьох частин: музичного твору (праця композитора); виконавської творчості; певної підготовчої роботи слухача. Кожна частина цієї системи являє собою необхідний компонент вокально-хорової виконавської діяльності як виду художньої творчості.

Питанням, що пов'язані з сприйняттям музичного твору, приділяється увага у роботах видатних сучасних педагогів Є.Гуренко, Н.Корихалової, психологів О.Костюка, В.Медушевського, Е.Незайкінського та ін. [1;4;5;6;7;9;10;11], проте ми не маємо на меті їх аналіз. Нас цікавить другий компонент даної системи, а саме – виконавська творчість.

Провідні музиканти-педагоги Л.А. Баренбойм, А.Б. Бондельвейзер, К.М. Ігумнов, Г.М. Коган, Г.Г. Нейгауз та інші, узагальнюючи свій багатий педагогічний та виконавський досвід і порушуючи цілий комплекс питань психолого-педагогічного порядку, розглядали музичне виконавство як творчість, як велике цілісне явище, яке характеризується рядом загальних закономірностей, притаманних "усім видам художньої ... праці" [3, 115]. Основними передумовами успішної виконавської діяльності Г.М. Коган вважав: наявність конкретної мети, зосереджену на неї увагу, наполегливе бажання досягти поставленої мети [3, 193].

Поряд із цими загальними властивостями у вокально-хоровій літературі розкриваються більш конкретні питання, характерні лише для діяльності виконавця-хормейстера. Це стосується, наприклад, суто вокально-хорової техніки й прийомів оволодіння нею. Різноманітні вокально-хорові технічні вправи надаються з позицій певної вокально-хорової школи, в традиціях оволодіння певними технічними та виконавськими навичками. При цьому, вироблення вокально-хорових технічних навичок трактується не як вузька мета діяльності диригента, а як необхідний компонент його майстерності, що залежить від змісту і стилю музичного твору.

Розглядаючи специфічні особливості, зокрема, вокального виконавства, корифеї як вокально-педагогічної

(М.Гарсія, Л.Дмитрієв, П.Троніна, В.Луканін, М.Донець-Тисейер та ін.) [2], так і вокально-виконавської творчості (Тотті Даль Монта, Л.Леман, Ф.Литвин, С.Лемешев, Т.Руффо, П.Домінго, М.Бієшу, О.Образцова та ін.) [8] відводять особливо роль особистості виконавця як інтерпретатора вокального твору.

Погляди цих педагогів і виконавців дають можливість стверджувати, що творчість виконавця накладається на стилеві особливості музичного твору, які й обумовлюють конкретні цілі та завдання всієї виконавської творчості. Таким чином, відбувається взаємовплив і взаємопроникнення загальних і специфічних властивостей вокально-хорової виконавської діяльності.

До специфічних особливостей вокально-хорової виконавської діяльності слід віднести:

- по-перше, особливу мову вокально-хорового виконавського мистецтва, що має свої закономірності існування й розвитку;
- по-друге, особливий спосіб узагальнення, інтерпретаторський план твору, який будується через індивідуально-особистісне відчуття;
- по-третє, використання "художньої уяви" спочатку при формуванні технічних навичок, а потім і виконавських;
- по-четверте, якісне визначення форми твору у всіх її виявах (це стосується і якості музичної форми, і якості подачі того чи іншого твору, концерту, сольної програми).

Як вже зазначалося, першорядну роль у вокально-хоровій виконавській діяльності відіграє особистість виконавця, але вона ще й об'єднує всі наступні перелічені вище чотири специфічні риси. Саме спосіб самовираження визначає мету і завершення реалізації образів. Диригент покликаний донести ідею, використовуючи всі сформовані у нього на даний час технічні й виконавські навички. Без диригента твір композитора залишається потенційним твором мистецтва, а не реальним. Іншими словами, тут реалізується конкретна ситуація системи суб'єктно-об'єктних відносин, в якій активність суб'єкта (диригента) виражається в наданні об'єкту (твору) значущості й цінності як для самого диригента, так і для слухачів.

Успіх цієї системи обумовлюється особистим обдаруванням та інтелектом хормейстера, його запасом слухових почуттів і знанням музичних стилів, його володіння загальним комплексом авторського арсеналу. Все це разом дозволяє підвищити акт виконання до рангу художньо-творчого явища, з притаманними лише йому специфічними ознаками. Ряд дослідників (Г.Коган, С.Гуренко, В.Г. Москаленко та ін.) вважають виконавця "співавтором", що здатний завершити формування твору як закінченого цілого [1;3]. На думку ж С.Фейнберга, термін "виконавець" не передає повноту художньо значущого і активно-творчого процесів музичної інтерпретації виконуваного твору [12].

С.Ріхтер вкладає у поняття "виконавець" більш глибокий і ємкий зміст. На його думку, виконавець є одночасно і музикантом, і актором, що далеко не завжди тотожно. О.Колодуб вбачає у виконавці імпровізатора, а в самій імпровізації – потужний розвиток інтонаційного мислення виконавця-інтерпретатора.

Неспівпадання цих поглядів обумовлене різним підходом до розуміння виконавської творчості як виду художньо-творчої діяльності. Н.Корихалова наголошує на тому, що виконавське трактування, яке містить власне бачення, прочитання, розуміння даного твору – ось плід виконання творчої за своєю суттю діяльності [4].

Таким чином ми можемо зробити висновок, що диригент-виконавець – це митець – інтерпретатор, здатний творчо усвідомлювати авторський текст і реалізовувати його в міру свого обдарування. Він не просто перетворює нотні знаки на звуки, а надає їм художньої значущості. Тут диригент-виконавець постає як митець, а його виконання стає творчим процесом, бо в такій діяльності у специфічній формі закріплюється складний процес творення нового, самобутнього. У такому втіленні кожен новий твір набуває особливої художньої, естетичної цінності. Відтак, творчість кожного композитора є індивідуальною і своєрідною, а музичні твори, написані в кожен окремо визначену епоху, – різноманітні і за змістом, і за музично-вокальною мовою, незважаючи на їх загальну відповідність часові та деякі загальні риси в композиційних прийомах. Найбільш визначні твори музичного мистецтва, іноді, навіть не визнані сучасниками, стають еталоном високої художності, глибини етичного змісту, визначають стилеві особливості епохи.

Отже, професійне вокально-хорове мислення вимагає не лише відчуття епохи, але й знання особливостей стилю композитора. Ці знання, в першу чергу, позначаються на точності й об'єктивності відтворення нотного матеріалу, на аналізі змістової сторони творів різних епох, словом, сприяють формуванню необхідних технічних і виконавських прийомів. Але необхідно підкреслити, що це можливе тільки за умов постійного розвитку слухового досвіду диригента. Рівень професійного розвитку вокально-хорового мислення багато в чому визначається рівнем розвитку музичного слуху та ступенем його активності, чутливості, витонченості, уміння охопити широкі музичні побудови. Чуття і уява у відчуженні вокально-хорового твору, з одного боку, інтелектуальне його розуміння, з другого, – ось нероздільні сторони розумового процесу професійного хормейстера, які втілюють звукову і образну конкретність. На основі взаємодії та розвитку музичного і вокального слуху розвиваються внутрішні музичні уявлення, що є основою слухового досвіду диригента. Багатий слуховий досвід і чітке усвідомлення почутого визначає рівень професійної культури хормейстера.

Широта слухового досвіду і відсутність звички до певних стандартних оборотів – "штампів" є важливою умовою у вихованні культури слуху та культури професійного мислення диригента.

Із сказаного можна зробити висновок, що виховання професійного вокально-хорового мислення – це стимулювання трьох взаємно збагачуючих процесів: осягнення внутрішніх закономірностей будови виконуваного твору; розуміння законів музичної еволюції, історичності стилю композитора і всієї системи художніх образів виконуваних творів; збагачення слухового досвіду як основи формування виконавського

стилю. Вокально-хорове виконавство є особливим видом художньо-творчої діяльності, що характеризується як рядом загальних закономірностей, так і специфічними особливостями, які лежать в основі складного процесу творчого розвитку професійного мислення диригента.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гуренко Е. Проблемы художественной интерпретации. Новосибирск, 1990. – 256 с.
2. Дмитриев Л.Б. В классе профессора М.З. Донец-Тесеейр. – М.:Музыка, 1974. – 64 с.
3. Коган Г.М. У врат мастерства. – М.: Сов. композитор, 1961. – 215 с.
4. Корякалова Н.П. Интерпретация музыки. – Л.: Музыка, 1979. – 208 с.
5. Костюк А. Г. Эстетические аспекты восприятия музыки. // Проблемы музыкальной культуры, – Вып. 2, – К.: Муз. Украина, 1989. – С. 143-156.
6. Костюк А.Г. Культура музыкального восприятия. В сб. "Художественное восприятие". – Л., 1971. – 456 с.
7. Костюк О.Г. Сприймання музики і художня культура слухача. – К.:Наук. думка, 1965. – 117 с.
8. Литвин Ф. Моя жизнь и мое искусство. / Пер. с фр. – Л.: Музыка, 1967. – 134 с.
9. Медушевский В.В. О закономерностях и средствах художественного воздействия музыки. – М.: Музыка, 1976. – 254с.
10. Музыкальное восприятие как предмет комплексного исследования: Сб.ст. / Сост. А.Г. Костюк. – К.: Украина, 1986. – 160с.
11. Назайкинский Е.В. О психологии музыкального восприятия. – М.: Музыка, 1972. – 367 с.
12. Фейнберг С. Пианизм как искусство. – 2-е изд. – М.: Музыка, 1969. – 598 с.

Резюме. В данной статье рассматриваются теоретические аспекты вокально-хоровой и исполнительской подготовки как составляющей части учебно-воспитательного процесса. Главное внимание уделяется формированию индивидуальности как условия становления личности студента.

Ключевые слова: исполнительство, педагогический опыт, интерпретация, музыкальное воображение.

Summary. The teoretikal aspekts vokal-chorus and praktikal training as a component of the edukational process are examined in this artikle. The main attention spares forming of the individ as the condition to becomo personaliti of the student.

Key words: pedagogikal experients, interpritation, musikal imagination.

Одержано редакцією 15.06.2006.

УДК: 371. 38: 78/477. 81/

І.Ф. ПЕЛЯЧИК, Т.І. КРИЖАНОВСЬКА

ІСТОРИЧНІ АСПЕКТИ ПРОБЛЕМИ ТВОРЧОГО РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ ЗАСОБАМИ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА

Резюме. У наукових студіях І.Пелячика, Т.Крижановської аналізуються провідні ідеї теорії творчого розвитку особистості в історії шкільної музичної освіти.

Ключові слова: творчий розвиток, музична освіта, дитяча творчість, музично-педагогічна спадщина.

Проблема творчого розвитку особистості – одна з особливо актуальних в сучасній педагогіці. Вона досліджується в контексті загальних та особливих завдань, тенденцій, закономірностей навчально-виховного процесу, як необхідна умова та засіб досягнення мети в освіті, важливий принцип дидактики. Така різнобічна зацікавленість зрозуміла, адже ми живемо в добу надзвичайної мобільності інформаційного простору в усіх галузях людської діяльності, в час, коли суспільство особливо потребує творчо обдарованих професіоналів. В першу чергу це стосується сфери мистецтва і відповідно, мистецької педагогіки, для яких творчість є суттю, змістом, предметом, метою, методом функціонування. Водночас педагогічна практика засвідчує, що не дивлячись на потужні новітні тенденції, педагогіка мистецтва залишається педагогікою засвоєння знань, вмінь, навичок, тоді як, сучасна педагогічна теорія та практика потребують орієнтації на діяльнісне опанування особистістю змісту освіти, відмови від авторитарного стилю на користь діалогових форм навчання, що в цілому відповідає принципам розвивального особистісно зорієнтованого навчання, основним принципом якого є максимальна творча самореалізація вчителя та учня.

З огляду на чітко окреслені освітньою реальністю перспективи педагогічної та учнівської творчості як невід'ємних атрибутів сучасної школи вважаємо за необхідне дослідити історичні джерела цієї проблеми (в межах періоду від середньовіччя до 30-х років ХХ ст.) з метою активування та творчого впровадження в шкільну практику провідних ідей вітчизняної музично-педагогічної спадщини.

Звернувшись до історії становлення вітчизняної мистецької, зокрема музичної педагогіки, ми виявили, що на протязі тривалого часу її провідними завданнями були технічні: навчити читати ноти, навчити співати, грати. Відповідно домінували репродуктивні (муштра, заучування, багаторазові повторювання) та схоластичні (опанування теоретичними положеннями у відриві від живої музичної практики) дидактичні методи. Так репродуктивний характер навчання був показовий музичній освіті часів Київської Русі. Тогочасна знаменна, або крюкова нотація мала відносний характер (крюки вказували напрям, тип, темп та інші характеристики мелодичного руху відносно основного тону та попередніх музичних звуків). Саме тому в навчанні співу

ЗМІСТ

<i>Хом'як І.М.</i> Аналіз експериментального навчання української орфографії	3
<i>Парасюк І.А.</i> Морально-етичні засади «Руської трійці»	8
<i>Слободян М.Б.</i> Педагогічне новаторство Волинської гімназії та його вплив на організацію навчально-виховного процесу Кременецького ліцею ХХ ст.	11
<i>Кравченко Т.В.</i> Сімейна модель соціалізації особистості в сучасних умовах	14
<i>Повалій Л.В.</i> Особливості виховання підлітків в різних типах неповної сім'ї	16
<i>Тимошук Н.С.</i> Духовно-моральне становлення молоді в умовах особистісно орієнтованого виховання	19
<i>Хримова О.Л.</i> Дослідження вихованості і особистісного розвитку підлітка з проблемної сім'ї	22
<i>Хролець О.І.</i> Дитинство як предмет психолого-педагогічного вивчення	26
<i>Янциур Л.А.</i> Розвиток у дошкільників інтересу до творів образотворчого мистецтва	29
<i>Стаднік Н.В.</i> Мотивація відповідальності у дітей шестирічного віку	34
<i>Коренева І.М.</i> Використання міжпредметних зв'язків у процесі розвитку спостережливості молодших школярів	36
<i>Іванова Л.І.</i> Визначення рівня літературної компетентності молодшого школяра	39
<i>Сіранчук Н.М.</i> Діагностика образномовленнєвих вмінь учнів початкових класів	43
<i>Крижанська Л.В.</i> Національні цінності в початковій школі при організації національно зорієнтованого навчально-виховного процесу	48
<i>Лопухівська А.В.</i> Формування соціальної і комунікативної активності учнів сільської школи	53
<i>Барсукова Л.М.</i> Втілення теоретичних засад історико-краєзнавчої пошукової роботи учнів в практику навчально-виховної діяльності сучасної загальноосвітньої школи	55
<i>Комарницька В.Л.</i> Концептуальні засади формування громадянської свідомості старшокласників	59
<i>Дмитрів О.В.</i> Використання методу ситуативного навчання на уроках англійської мови у загальноосвітніх школах.	64
<i>Трофімчук В.М.</i> Організаційні форми та методи художньо-конструкторської діяльності старшокласників	67
<i>Грицай Н.Б.</i> Формування пізнавальної активності учнів під час позакласних екскурсій у природу	72
<i>Ганчин Л.В.</i> Особливості навчання усного мовлення у духовних семінаріях	78
<i>Головань Т.М.</i> Дитячі притулки в Криму у II половині XIX століття	82
<i>Коваль В.В.</i> Моральне виховання неповнолітніх у пенітенціарних установах як один з основних стратегічних напрямів підготовки їх до соціальної адаптації в суспільстві	86
<i>Потапчук Т.В.</i> Пісня як засіб виховання дітей	91
<i>Димченко С.С.</i> Педагогічні погляди та диригентська майстерність Андрія Бобиря	94
<i>Устенко К.О.</i> Оперно-хорова творчість М.В.Лисенка як засіб формування музично-естетичного мислення студентів	97
<i>Мельничук С.Ф.</i> Виконавське мистецтво і супроводжуючий його психологічний фактор – сценічне хвилювання	101
<i>Дем'яненко І.О.</i> Формування в учнів музичних шкіл навичок саморегуляції та контролю м'язового тону під час гри на гітарі	104
<i>Янциур М.С.</i> Індивідуальні навчально-дослідні завдання з професійної орієнтації при підготовці майбутніх вчителів трудового навчання	107
<i>Безкоровайна О.В.</i> Виховання духовної культури особистості студента засобами соціально-ціннісної діяльності	109
<i>Костюк Л.К.</i> Специфіка викладання навчальної дисципліни «Культурологія» в умовах інтеграції освітніх систем вищої школи України у європейський простір	115

Никон О.К. Організація самостійної роботи студентів з дисципліни „Основний музичний інструмент” в умовах кредитно-модульного навчання	120
Яковенко Л.П., Шипунова Н.О. Виховання музичного мислення студентів у процесі естетичної оціночної діяльності	123
Ульяновська Л.П. Вокальне виховання в учбовому хоровому колективі: спроба створення сучасної концепції	127
Цапун Р.В. Методи вивчення народного співу в студентському фольклорному колективі	129
Рабченко Т.С., Демченко В.В. Моніторинг як діагностична технологія виявлення готовності випускників вищих навчальних закладів до роботи з обдарованими дітьми.	132
Озерянська А.П. Загальна характеристика розвитку методики викладання іноземних мов у вищих навчальних закладах України (60-ті роки ХХ століття)	137
Терещук М.А. Музично-драматична діяльність, як засіб удосконалення навчально-виховного процесу на факультеті іноземної філології	140
Літвінчук С.Б. Формування технічного мислення студентів у процесі розв’язання продуктивно-технічних завдань із загальнотехнічних дисциплін	143
Самчук С.А. Художня інтерпретація музичного твору	146
Лукач О.М. До проблеми економічної соціалізації особистості в сучасних умовах	150
Колбіна Т.В. Шляхи оновлення змісту формування міжкультурної комунікації студентів економічного профілю в педагогічній системі вищого навчального закладу	152
Бондарчук А.Я. Виховання у студентської молоді етики сімейних взаємин	155
Дучинський С.В. Теоретичні аспекти вокально-хорової виконавської діяльності	158
Пелячик І.Ф., Крижановська Т.І. Історичні аспекти проблеми творчого розвитку особистості засобами музичного мистецтва	160
Кирда А.Г. Визначення провідних тенденцій формування цілей освіти в розвинених країнах	164
Свердлова Т.Г. Формування в дітей комунікативних навичок і навичок спільної діяльності за допомогою японського досвіду групового виховання дошкільників	167
Заблоцька Л.М. Структура та зміст навчального процесу в початкових школах Великої Британії	172
Шимків І.В. Проблема оцінювання знань і моніторингу якості освіти в нормативних документах об’єднаної Німеччини	176
Каур О.С. Тенденції та пріоритети морально-етичного виховання підлітків у Франції	180
Григорчук І.С. Формування духовності в контексті християнської моральної свідомості.....	182
Відомості про авторів	185

Наукове видання

**ОНОВЛЕННЯ ЗМІСТУ, ФОРМ ТА МЕТОДІВ НАВЧАННЯ
І ВИХОВАННЯ В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ**

Збірник наукових праць

Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету

Випуск 34

Заснований у 1996 р.

Відповідальний за підготовку збірника до видання Янцур М.С.
Технічний редактор Кравчук В.Ю.
Комп'ютерна верстка Хильчук Т.К.

Здано до набору 10.06.2006 р. Підписано до друку 30.06.2006 р.
Формат 60x84 1/8. Папір офсетний № 1. Гарнітура Times New Roman. Друк різнографічний.
Ум. друк. арк. 28,24. Обл. вид. арк. 28,67. Замовлення № 19/1. Наклад 120.

Адреса редакції: 33028 м. Рівне, вул. Остафова, 31
Рівненський державний гуманітарний університет, кафедра професійної педагогіки і
трудової підготовки (к. 98, тел. 22-11-18)

Віддруковано в редакційно-видавничому відділі
Рівненського державного гуманітарного університету
33028 м. Рівне, вул. С.Бандери, 12, тел. 26-48-83

**О – 59 ОНОВЛЕННЯ ЗМІСТУ, ФОРМ ТА МЕТОДІВ НАВЧАННЯ І ВИХОВАННЯ В
ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ: Збірник наукових праць. Наукові записки Рівненського
державного гуманітарного університету. Випуск 34. — Рівне: РДГУ, 2006. — 188 с.**

ISBN 966 — 7281 — 08 — 5.

Збірник наукових праць містить статті з актуальних проблем теорії та історії педагогіки, дидактики вищої і загальноосвітньої школи, теорії і методики виховання та розвитку учнівської молоді в закладах освіти.

Опубліковані матеріали можуть бути корисними для науковців, учителів, практичних працівників освіти, керівників загальноосвітніх навчальних закладів, викладачів та студентів вищих педагогічних навчальних закладів.

УДК: 37: 371: 372: 373: 374: 376: 378: 379

ББК 74.20